

A Kúria a dr. Hári Tibor ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Szűcsné dr. Durgó Mária ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Zalaegerszegi Törvényszéken 4.G.40.114/2012. szám alatt folyamatban volt, és a Pécsi Ítéltábla Gf.IV.30.056/2013/4. számú ítéletével befejezett perében a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperes részére 100.000 (Egyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 1.154.800 (Egymillió-egyszázötvennégyezer-nyolcszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesi önkormányzat - a képviselő-testület 38/2010. (VIII.5.) Ök számú határozata alapján - 2010. augusztus 13-án vállalkozási szerződést kötött az alperessel a helyi közétkeztetési feladatok ellátására, a közétkeztetést biztosító iskolai konyha üzemeltetésére a 2010. augusztus 16. és 2015. augusztus 15. közötti 5 éves időszakra. A közétkeztetés magában foglalta a gyermek-, illetve diákétkeztetés, a szociális alapon étkezést igénylők étkezésének biztosítását, a munkahelyi vendéglátást, további igény szerint az a la carte étkeztetést. A szerződés alapján a felperes a tulajdonában lévő főzőkonyhát 2015. augusztus 15-ig az alperes üzemeltetésébe adta. A szerződő felek megállapodtak abban is, hogy a határozott idő letelte előtt a szerződést csak egyező akarattal vagy súlyos szerződésszegés esetén rendkívüli felmondással lehet megszüntetni.

Az alperes megkezdte a szerződés teljesítését. 2011. augusztus 24-én azonban a felperes képviselő-testülete a 79/2011. (VIII.24.) Ök számú határozatában úgy foglalt állást, hogy a vállalkozási szerződés a közbeszerzési eljárás mellőzése miatt érvénytelen, a jogviszonyt felmondással meg kell szüntetni, és a közétkeztetés biztosítása érdekében közbeszerzési eljárást kell lefolytatni.

Az alperes vitatta, hogy az általa nyújtott szolgáltatás a közbeszerzésről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (Kbt.) hatálya alá tartozna, és a felmondást sem fogadta el. Erre tekintettel a felperes képviselő-testülete a 119/2011. (XI.14.) Ök számú határozatával megbízta az alperest, hogy az időközben megindított közbeszerzési eljárás eredményes befejezéséig, de legfeljebb 2011. december 31-ig változatlan feltételek mellett biztosítsa a közétkeztetést. 2011. november 21-én pedig a felek egyezséget kötöttek egymással, amelyben megállapodtak, hogy a vállalkozási szerződés érvényességi vitájának jogerős eldöntéséig az alperes a szerződésben foglaltak szerint szolgáltat, a felperes felszólító leveleket nem küld a részére, ugyanakkor ellenőrzési jogával munkaidőben bármikor élhet.

Ezt követően 2012. január 9-én azonban a felperes az egyezségben foglaltakra tekintet nélkül, gazdaságossági szempontokra hivatkozással felmondta a szerződést. Az alperes a felmondást nem fogadta el.

A felperes keresetében az alperest a szerződés alapján használt ingatlan visszaadására és 2012. január 01. napjától havi 452.000 forint használati díj fizetésére kérte kötelezni. Kérte azt is, hogy az alperes által ténylegesen teljesített szolgáltatásokkal kapcsolatban a bíróság végezze el a felek közötti elszámolást. Arra hivatkozott, hogy a vállalkozási szerződés létre sem jött, ő maga ugyanis több környékbeli önkormányzattal együtt egy intézményfenntartó társulás tagja, a további önkormányzatok képviselő-testületének hozzájárulását azonban a perbeli szerződés megkötéséhez előzetesen nem szerezték be. Ha pedig a szerződés létrejötté mégis megállapítható, az álláspontja szerint a vállalkozási szerződés a közbeszerzés mellőzése, valamint a jóerkölcsbe ütköző volta miatt, továbbá amiatt, mert a szerződés megkötésekor a polgármester álképviselőként járt el, érvénytelen. Végül arra az esetre, ha a szerződés érvényesen létrejött, azt állította, hogy a 2012. január 09-én kelt felmondása a szerződést megszüntette.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította, a másodfokú bíróság pedig az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolása szerint a perbeli szerződés megkötéséhez nem volt szükség a társult önkormányzatok hozzájárulására, az érintett önkormányzatok ugyanis a felperesi képviselő-testület 2010. augusztus 05-én megtartott ülésének jegyzőkönyvéből, valamint ... és ... tanúk vallomásaiból kitűnően külön-külön, önállóan kötöttek szerződéseket a közétkeztetési feladatok ellátására. A peres felek közötti szerződés tehát a többi

önkormányzat költségvetését nem érintette, számukra a szerződés alapján fizetési kötelezettség nem keletkezett. Nem befolyásolta a vállalkozási szerződés érvényes létrejöttét az sem, hogy a képviselő-testület felhatalmazta-e a polgármestert a szerződés aláírására. A polgármester ugyanis a helyi önkormányzat nevében szabadon vállalhat kötelezettséget, a közgyűlési jóváhagyás hiánya a polgármester által létesített jogügylet létrejöttét és érvényességét nem érinti. Nem ütközik a felek szerződése a jóerkölcbe sem, a közbeszerzési szabályok megsértése miatt pedig a felperes a szerződéskötéstől számított egy éven belül a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz fordulhatott volna. Miután ezt elmulasztotta, a szerződés ezzel összefüggő érvénytelenségére a polgári peres eljárásban nem hivatkozhat. A szerződés eltérő rendelkezéseire figyelemmel nem kerülhetett sor a felek tartós jogviszonyának a megrendelő általános elállási joga alapján vagy rendes felmondással történő megszüntetésére sem. A keresetet ezért el kellett utasítani.

A jogerős ítélet ellen - annak hatályon kívül helyezése, az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a keresetének helyt adó döntés meghozatala iránt - a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel.

Kifejtette, hogy a jogerős ítélet sérti a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 200. § (1) és (2) bekezdését, 207. § (4) bekezdését, 221. §-át, 234. § (1) bekezdését, 319-321. §-ait és 395. §-át, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 206. § (1) bekezdését, a Kbt. 306/A. § (2) bekezdés a) pontját, valamint a helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény (Társulási törvény) 2. §-át és 8. §-át.

Azzal érvelt, hogy a perbeli vállalkozási szerződés az intézményfenntartó társulásban vele közösen részt vevő önkormányzatok költségvetését is érintette, ezért a szerződés megkötésére csak a többi önkormányzat képviselő-testületének egyetértésével kerülhetett volna sor. Állította továbbá, hogy a polgármester álképviselőként, a képviselő-testület felhatalmazása nélkül döntött a vállalkozási szerződés megkötéséről. A meghallgatott tanúk vallomásai ugyanis szerint alátámasztották, hogy a képviselő-testület a rendelkezésre álló iratokkal ellentétben ebben kérdésben ténylegesen nem hozott határozatot.

Arra is hivatkozott, hogy a közbeszerzési eljárás lefolytatásának mellőzése miatt a vállalkozási szerződés érvénytelennek minősül. E vonatkozásban szerint nincs jelentősége annak, hogy nem fordult a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz, a semmisség megállapításához ugyanis külön eljárásra nincs szükség. Arra is utalt, hogy a szerződés az álláspontja szerint nyilvánvalóan a jóerkölcbe ütközik, az alperes ugyanis a szerződés megkötésekor tudott a

fizetéseképtelenséghez közeli anyagi helyzetéről, továbbá mert a képviselő-testületet nem tájékoztatták arról, hogy más vállalkozó is tett ajánlatot a közétkeztetés biztosítására, valamint azért is, mert az alperesi gazdasági társaság egyik tagjának édesapja aláírta a szerződéskötést megelőző képviselő-testületi ülés jegyzőkönyvét, noha a testületi ülésen nem is vett részt.

Végül azzal érvelt, hogy a felek közötti szerződés a lényeges tartalma szerint vállalkozási szerződésnek minősül, így a Ptk. 395. § (1) bekezdése alapján, általános elállási jogát gyakorolva is elállhatott a szerződéstől. Az elállás pedig a szerződést felbontotta, így az eredeti állapotot helyre kell állítani.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogszabálysértő.

A Társulási törvény 8. § (1) bekezdése kimondja, hogy két vagy több képviselő-testület megállapodhat intézmény vagy más szervezet közös fenntartásában, egyes alapítói jogok közös gyakorlásában, munkavállaló közös foglalkoztatásában azzal, hogy a közös fenntartással, illetve a közös foglalkoztatással kapcsolatos feladat- és hatásköröket a megállapodásban meghatározott képviselő-testület, illetve annak szerve gyakorolja. A megállapodásban meghatározott, költségvetést érintő döntéshez a törvény 8. § (3) bekezdése szerint a képviselő-testületek mindegyikének egyetértése szükséges.

A felperes a rendelkezésre álló okiratokból kitűnően több környékbeli önkormányzattal társulási megállapodásokat kötött egy óvoda és egy általános iskola közös fenntartására. A megállapodásokban azonban a közétkeztetés biztosítását nem sorolták a törvény 8. § (3) bekezdésében meghatározott körbe, vagyis az erre irányuló szerződést a felperes a többi önkormányzat képviselő-testületének előzetes támogató döntése nélkül is megkötötte. A perbeli vállalkozási szerződés pedig - amint azt a bíróság a bizonyítékok okszerű mérlegelése alapján, jogszabálysértés nélkül állapította meg - egyébként sem érintette közvetlenül a további önkormányzatok költségvetését, a közétkeztetési feladatok ellátásáról ugyanis az érintett önkormányzatok külön-külön kívántak megállapodni az alperessel.

Az intézményi társulásban érintett egyéb önkormányzatok előzetes hozzájárulásának hiánya ezért a peres felek közötti szerződés létrejöttét nem befolyásolta.

A felperes polgármestere a rendelkezésre álló adatok szerint a

képviselő-testület 3/2010. (VIII.5.) Ök számú határozata alapján kötötte meg a közétkeztetés biztosítására vonatkozó szerződést az alperessel. Annak vizsgálata, hogy a képviselő-testület szabályszerű eljárásban hozta-e meg döntését, nem a polgári ügyekben eljáró bíróság, hanem a helyi önkormányzatokról szóló, a perbeli határozat meghozatalakor hatályos 1990. évi LXV. törvény 98. § (2) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése értelmében a közigazgatási hivatal hatáskörébe tartozott. A határozat jogszabálysértő voltát pedig az illetékes közigazgatási hivatal nem vitásan nem állapította meg. Mindezekre figyelemmel a felperes megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy a polgármester a perbeli szerződés megkötése során képviselő-testületi felhatalmazás nélkül járt el.

A közbeszerzésre, illetőleg a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok megsértése miatt indult eljárás lefolytatására a Kbt-nek a perbeli szerződés megkötésekor hatályos 318. § (1) bekezdése szerint szintén nem a polgári ügyekben eljáró bíróság, hanem a Közbeszerzési Döntőbizottság volt jogosult. A döntőbizottság eljárását az arra jogosultak a közbeszerzési eljárás mellőzésével történő beszerzés esetén a Kbt. 323. § (3) és (4) bekezdése értelmében a szerződéskötéstől számított egy éves jogvesztő határidőben kezdeményezhették. A jogsértés megállapítása esetén a szerződés érvénytelenségének megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására a Kbt. 340/A. § (1) bekezdése szerinti, ha pedig a jogsértés megállapítása iránti kérelmet a döntőbizottság elutasította, a Kbt. 350. § (1) bekezdése alapján indított perben kerülhetett sor. Ilyen eljárások azonban a perbeli esetben nem indultak, a felek közötti szerződéssel kapcsolatban nem vitásan sem a felperes, sem mások nem fordultak a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz. A jelen perben pedig az ismertetett jogszabályok értelmében az esetleges közbeszerzési szabálytalanságok vizsgálatának nincs helye.

A jóerkölc s a Ptk. 200. § (2) bekezdésének alkalmazása során a társadalom általános értékítéletét, a magánautonómiának a társadalmi közmegegyezés által meghatározott korlátait, az általánosan elvárható magatartás zsinórmértékét fejezi ki. Ennek megfelelően az a szerződés minősül jóerkölc sbe ütközőnek, amelyet jogszabály ugyan nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege vagy az ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, és ezért az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek minősíti.

A felek közötti, a közétkeztetés biztosítására vonatkozó szerződés esetében ezek a körülmények - a jogerős ítélet indokolásában helyesen kifejtetteknek megfelelően - nem állnak fenn, a szerződés a felülvizsgálati kérelemben előadottakra tekintettel sem

minősíthető tisztességtelennek, nem sérti az általánosan elfogadott erkölcsi normákat.

A felperes mindezekre figyelemmel alaptalanul hivatkozott a szerződés létre nem jöttére, illetve érvénytelenségére.

A szerződés tartalmát a felek a Ptk. 200. § (1) bekezdéséből kitűnően szabadon állapíthatják meg; ennek során egyező akarattal a szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől is eltérhetnek, ha jogszabály az eltérést nem tiltja.

A perbeli, öt évre szóló, tehát közöttük tartós jogviszonyt létesítő vállalkozási szerződésben a felek a szerződés megszüntetésének módját a Ptk-nak a vállalkozásra vonatkozó rendelkezéseitől eltérően szabályozták. Megállapodásuk szerint ugyanis a szerződés megszüntetésére kizárólag közös megegyezésük vagy súlyos szerződésszegésre alapított felmondás alapján kerülhetett sor. A 2012. január 9-én kelt felmondás ezért a szerződés megszűnését nem idézhette elő, és a szerződést a felperes - a felek eltérő megállapodására figyelemmel - joghatályosan egyoldalúan, indokolás nélkül egyéb módon, a Ptk. 395. § (1) bekezdése alapján sem szüntethette meg.

Mindezekre figyelemmel a bíróság jogszabálysértés nélkül rendelkezett a kereset elutasításáról.

A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, és a felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére kötelezte.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes személyes illetékmentességére tekintettel a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2014. november 13.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila s.k. előadó bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró